

Yttrande Remiss Nätt och jämnt, Betänkande av Utjämningskommittén, SOU 2024:50

Region Dalarna anser att det betänkandet till stor del är väl genomarbetat och välformulerat. Nedan redogörs för de delar i betänkandet där Region Dalarna har synpunkter på formuleringar och/eller innehåll.

Riktade statsbidrag

Region Dalarna delar utredningens tydliga ståndpunkt att de riktade statsbidragen är problematiska då de dels inte styr mot lokalt identifierade problem samt att de driver administration och osäkra planeringsföresättningar. Vi hade gärna sett en högre miniminivå än det riktmärke på 100 000 kronor som utredningen föreslår. Vi delar åsikten att, i de undantagsfall där riktade statsbidrag används så ska dessa ha breda användningsområden och styra mot syfte och inte aktivitet.

Vi ser också att förslaget på bättre beredningsrutiner av de riktade statsbidragen är ett steg i rätt riktning. Vi är positiva till utredningens förslag med en större tydlighet rörande riktade statsbidrags tidshorisont med en tydlig plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget.

Inkomstutjämningen

Mot bakgrunden att den faktiska kompensationsgraden rörande inkomstutjämningen är betydligt lägre än den avsedda så stödjer Region Dalarna utredningens förslag rörande inkomstutjämningen.

Region Dalarna stödjer förslaget att den länsvisa skattesatsen ska uppdateras till 2022 års nivå samt att kompensationsgraden för bidragmottagande kommuner och regioner ska vara 95 procent och 85 procent för avgiftsbetalande kommuner och regioner. Ökning till 95 procent för regionerna stödjer vi då vi likt kommittén inte ser någon anledning till att likvärdiga förutsättningar skulle vara av mindre betydelse för regionerna.

Kostnadsutjämningen

Vi stödjer i stort utredningens förslag på kostnadsutjämningsmodell för hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik. För hälso och sjukvården hade vi

dock önskat en tydligare redogörelse rörande effekterna av att inte längre ta hänsyn till andelen lågutbildade med hög inkomst utan enbart de med låg inkomst. Då skiftarbete inom industrisektorn är belagt med högre ohälsa samtidigt som de inte skulle inordnas i gruppen med låg inkomst så fångas inte längre denna grupp upp i modellen för kostnadsutjämning.

När det gäller kollektivtrafiken beskrivs svårigheterna i att skapa en rättvisande kostnadsutjämningsmodell samtidigt som det tydligt presenteras behovet av en kostnadsutjämning rörande kostnaderna för kollektivtrafik. Region Dalarna ställer sig bakom de förändringar som föreslås då modellen har en relativt god förklaringsgrad och alternativen inte är bättre.

Strukturbidraget

Region Dalarna delar utredningens syn att det är rimligt att kommuner och regioner inte ska behålla hela det strukturbidrag som baseras på intäktsminskningar i samband med införandet av 1996 års utjämningsystem och de efterföljande revideringarna i början av 2000-talet och att det därför reduceras på det sätt som beskrivs i utredningen. Vidare inkluderar också det nya förslaget på kostnadsutjämning för hälso- och sjukvården en särskild kompensation för små regioner i den komponent som hanterar gleshet.

Åtgärder för effektiviseringar

Region Dalarna delar kommittéens bedömning att det finns skäl för staten att underlätta regionernas arbete med att effektivisera verksamheten. Som kommittén skriver är det dock viktigt att Regeringsformens bestämmelser om den kommunala självstyrelsen ska tjäna som generella direktiv när staten överväger åtgärder riktade mot regioner även i de fall där det inte formellt sett är fråga om inskränkningar i den kommunala självstyrelsen. Det är viktigt att de demokrati- och effektivitetsvärden som den kommunala självstyrelsen innebär vägs in vid utformningen och genomförandet av olika åtgärder.

Region Dalarna stödjer förslaget att utöka stödet till Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Goda jämförelser och väl utvecklade indikatorer är viktiga både för att utvärdera samt att jobba med att förbättra effektivitet och produktivitet. RKA har en stor förtjänst då det har en mer neutral roll med kunskap och företrädare både från stat och kommunsektorn än exempelvis SKR eller något departement.